

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	5 september 2018	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2018-1042	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	81D7BE2C	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	3 juli 2018	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- voorschriften en beperkingen - kaarten plangebied - mitigerende maatregelen - meldingsformulieren	ONDERWERP	Ontheffing ontwikkeling Het Klooster, Nieuwegein

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 3 juli 2018 van de gemeente Nieuwegein en de aanvullingen hierop van 9 augustus 2018, 30 augustus 2018 en 4 september 2018, om ontheffing in het kader van artikel 3.8, eerste lid, mede gelezen in samenhang met 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: wet).

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming en Verordening Natuur en Landschap hebben wij besloten u:

- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren, en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de bosvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, heikikker, meervleermuis, laatvlieger, platte schijfhoren, poelkikker, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, en watervleermuis;
- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste lid, voor zover dit betreft het opzettelijk vangen van de platte schijfhoren en de poelkikker en het opzettelijk doden van de heikikker, platte schijfhoren en de poelkikker.
- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a en b, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, en het opzettelijk beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de waterspitsmuis,
- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.34, eerste lid, voor zover dit betreft het uitzetten van de platte schijfhoren en de poelkikker.

voor de periode tussen de verzenddatum van dit besluit en 1 augustus 2028.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op bedrijventerrein Het Klooster te Nieuwegein. De overige deelgebieden zijn reeds ingericht als bedrijventerrein, waarvoor eerder door het Ministerie van Economische Zaken ontheffing is verleend (kenmerk FF/75C/2014/0200). De werkzaamheden betreffen:

- archeologisch onderzoek;
- dempen van sloten;
- verbreden van sloten en graven van een waterberging;
- bouwrijp maken van de percelen;
- aanleg hoofdweg en fietspaden.

U vraagt ontheffing van de verbodsartikelen genoemd in de artikelen 3.5 en 3.10 van de wet voor wat betreft de bosvleermuis (*Nyctalus leisleri*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), heikikker (*Rana arvalis*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*), poelkikker (*Pelophylax lessonae*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), watervleermuis (*Myotis daubentoni*) en de waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) voor de periode van 1 augustus 2018 tot 1 augustus 2028.

III. Procedure

De aanvraag is afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

IV. Toetsingskader

De bosvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, heikikker, meervleermuis, laatvlieger, platte schijfhoren, poelkikker, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, en watervleermuis zijn beschermd ingevolge artikel 3.5 van de wet. De waterspitsmuis is beschermd ingevolge artikel 3.10 van de wet.

V. Toetsing Ruimtelijke Ingreep

Motivering

Vleermuizen

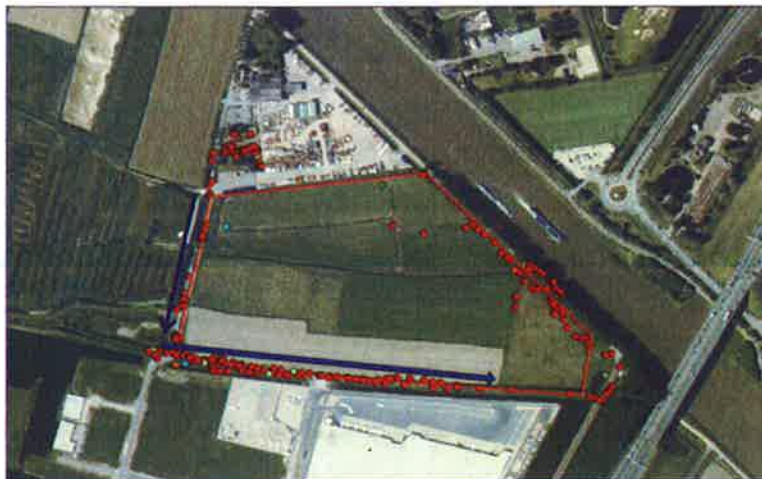
De bosvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, en watervleermuis zijn aangetroffen in het plangebied (hierna, wanneer alle soorten, bedoeld in dit hoofdstuk: vleermuizen). Voor de vleermuizen geldt dat er - rond de 40 - exemplaren in het plangebied vooral jagen langs de bomenrijen aan de zuidkant langs de Vuilcop (oost-westpad). Voor deze soorten heeft het plangebied een functie als essentieel foerageergebied. Daarnaast zijn de in het plangebied aanwezige lijnvormige elementen (bomenrijen, sloten e.d.) van belang als essentiële vliegroutes voor de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en de watervleermuis (zie onderstaande afbeeldingen uit de aanvraag voor de plek en betreffende soorten) (zie onderstaande afbeeldingen). Foerageergebieden en vliegroutes vallen onder de bescherming van artikel 3.5, tweede lid, van de wet, indien deze van essentieel belang zijn voor het behoud van vaste voortplantings- en verblijfplaatsen van de soort. Door het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen voortplantings- en rustplaatsen van de vleermuizen worden beschadigd en vernield, en kunnen exemplaren van de vleermuizen worden verstoord.

Tabel 3: De soorten-functie matrix: aanwezige vleermuis functies/soorten.

• = aanwezig en - = afwezig

Soort/functie	Paarverblijfplaats	Jachtgebied	Vliegroute
gewone dwergvleermuis	• (omgeving)	•	• (omgeving)
ruige dwergvleermuis	• (omgeving)	•	• (omgeving)
kleine dwergvleermuis	-	-	-
laatvlieger	-	•	• (omgeving)
rosse vleermuis	-	•	-
bosvleermuis	-	•	-
tweekleurige vleermuis	-	-	-
watervleermuis	-	•	• (omgeving)
meervleermuis	-	•	-
baardvleermuis	-	-	-
gewone grootoorvleermuis	-	•	• (omgeving)

Figuur 8: vleermuiswaarnemingen tijdens de onderzoekrondes van 5 en 25 september 2017.

Legenda

- ➡ Vliegroute
- ▭ Plangebied
- Gewone dwergvleermuis
- Laatvlieger
- Chiroptera
- Rosse vleermuis
- Laatvlieger, tweekleurige vleermuis of rosse vleermuis
- Bosvleermuis
- Gewone grootoorvleermuis
- Watervleermuis
- Ruige dwergvleermuis

Door de geplande werkzaamheden zal het foerageergebied van de vleermuizen binnen het plangebied grotendeels verloren gaan. Tevens zullen de vliegroutes verslechteren in kwaliteit vanwege het verhoogde verlichtingsgebruik op het bedrijventerrein. Om deze negatieve effecten zoveel mogelijk te beperken is er een verlichtingsplan opgesteld waarin maatregelen opgenomen zijn voor vleermuisvriendelijke verlichting (enkel waar nodig vanuit veiligheidsoptiek, op lage hoogte, gebundeld naar beneden en amberkleurig).

Bestaande vliegroutes binnen het plangebied worden versterkt door het aanplanten van extra bomen op open stukken. In het compensatiegebied wordt het leefgebied van de soorten geoptimaliseerd middels, onder andere, het inzaaien van meer dan 30.000 m² aan bloemrijke kruidenmengsels, om het verloren areaal aan jachtgebied te compenseren. Met de extra bloemrijke zones worden insecten aangetrokken en daarmee tevens voedsel voor de vleermuizen. Hier worden tevens extra bomen aangeplant om de bomenrijen te verbinden en zo de vliegroutes te verbeteren. Ook worden in het compensatiegebied nieuwe sloten gegraven waarbij een aantal iets breder worden gegraven ten behoeve van de vleermuizen. Als overcompensatie wordt een vleermuistoren gebouwd in het compensatiegebied om te voorzien in verblijfplaatsen voor de vleermuizen. De precieze locatie van de vleermuistoren zal in overleg met de Gemeente (landschappelijke inpassing) en gebruikmakend van de expertise van de Zoogdiervereniging en SOVON (meest gunstige locatie voor vleermuizen) gekozen worden. Om te controleren of de te nemen maatregelen hun gewenste effect hebben zal er voor de vleermuizen monitoring plaatsvinden door middel van controle op het behoud van de waarden voor vleermuizen. Dit onderzoek naar het gebruik van vliegroutes en foerageergebied wordt uitgevoerd conform het meest recente Vleermuisprotocol. Desondanks zullen, door de werkzaamheden, de vleermuizen worden verstoord, verliest het leefgebied deels zijn functie en wordt daarmee in essentie beschadigd en vernield. Ontheffing is dan ook noodzakelijk.

In het compensatiegebied wordt gebied verbeterd ingericht waardoor deze geschikt wordt als jachtgebied voor vleermuizen. Ook worden vliegroutes versterkt. Verder wordt het gehele bedrijventerrein kwalitatief verbeterd. Op lange termijn zal derhalve geen negatief effect optreden op de gunstige staat van instandhouding van de vleermuizen in het plangebied.

Heikikker en poelkikker

De poelkikker is aangetroffen in het plangebied. De sloten en bijbehorende oeverzones vormen geschikt voortplantingsgebied, en de graslanden zelf maken onderdeel uit van het landhabitat. Het plangebied heeft daardoor jaarrond een functie voor deze soort. De heikikker is niet aangetroffen in het plangebied zelf, maar komt wel voor in het compensatiegebied, alsook de poelkikker. Door het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen exemplaren van de heikikker en de poelkikker worden verstoord en/of gedood, en worden voortplantings- en rustplaatsen van de

heikkikker en poelkikker beschadigd en vernield. Door de geplande werkzaamheden zal grofweg de helft van het voortplantingsbiotoop en voornaamste leefgebied verloren gaan (dempen van sloten). Daarnaast gaat het grootste deel van het landhabitat verloren en daarmee ook een deel van de overwinteringsplaatsen.

Er zal gewerkt worden in de werkbare periode voor poelkikker op land (augustus 2018 tot half oktober 2018). Wanneer klimatologische omstandigheden het toestaan (voldoende warm zodat de poelkikkers nog actief zijn) kan er iets langer dan half oktober doorgewerkt worden. Een deel van de poelkikkers wordt in augustus/september gevangen langs de te dempen watergangen en overgebracht naar het compensatiegebied en het andere deel van de poelkikkers kan zich in de te behouden sloten vestigen. Vlak voordat de poelkikkers ontwaken uit de winterslaap wordt de vegetatie op de later op te hogen percelen zeer kort gemaaid (maart 2019). Wanneer de poelkikkers ontwaken, zullen ze richting het water trekken voor voortplanting. Door de vegetatie kort te maaien zullen de percelen ongeschikt zijn als foerageergebied en is het de verwachting dat de poelkikkers hier geen gebruik meer van maken. Tijdens de voortplanting van de poelkikker (15 april – eind mei 2019) zal onder begeleiding van een ecooloog van RAVON de grasmat op de percelen verwijderd worden. De ecooloog loopt voor de machines uit om eventueel aanwezige poelkikkers te vangen. Op deze manier worden de percelen compleet ongeschikt en onaantrekkelijk voor de poelkikkers die zich in en op de oevers van de te behouden sloten zullen bevinden. Tot aan het ophogen en bebouwen van de percelen zullen deze ongeschikt gehouden worden door eventueel opkomende vegetatie te verwijderen. In het plangebied en in het compensatiegebied wordt extra wateroppervlak gecreëerd voor de poelkikker en de heikkikker dat als voortplantingsbiotoop en zomerbiotoop kan dienen. De huidige draagkracht voor de populatie poelkikkers en heikkikkers in het compensatiegebied wordt met name gelimiteerd door de hoeveelheid aanwezige watergangen die dienen als voortplantingsbiotoop en zomerbiotoop. Landbiotoop in de vorm van graslanden en overwinteringsbiotoop in de vorm van dijkes, stobbenwallen en een bosje is reeds overvloedig in het compensatiegebied aanwezig. Door het aanleggen van nieuwe sloten zal de totale draagkracht van het compensatiegebied toenemen waarmee gecompenseerd wordt voor het verlies aan leefgebied in het plangebied. Deze sloten zullen buiten de kwetsbare voortplantingsperiode worden gegraven (half april-eind juni 2019). De werkzaamheden zullen (desondanks) leiden tot het beschadigen en vernielen van leefgebied, het verstoren, en het doden van één of enkele verborgen exemplaren van de poelkikker en de heikkikker. Ontheffing is dan ook noodzakelijk.

Kikkers zijn in staat nieuwe watergangen in de nabijheid van bestaande populaties snel te koloniseren. Wanneer leefgebied geschikt is kunnen amfibieën binnen korte tijd grote populaties ontwikkelen door hun snelle voortplanting (door het grote aantal eitjes). De in 2015 nieuw gegraven sloten zijn binnen anderhalf jaar gekoloniseerd. De verwachting is dat de poelkikkers en heikkikkers de nog nieuw te graven sloten in het noordelijk deel van het compensatiegebied spoedig op eigen kracht zullen koloniseren. De nieuw te graven sloten zullen aansluiten op bestaande wateren, maar door natuurlijke ontwikkeling ook (deels) dichtgroeien en verlanden. Hierdoor kunnen visvrije omstandigheden ontstaan die gunstig zijn voor amfibieën. Het beheer van het gebied zal er op toegespitst zijn om deze soorten in stand te houden op deze locatie. Daarnaast zullen de heikkikker en poelkikker mogelijk ook mee profiteren van de aanleg van bloemrijke bermen (extra landbiotoop en voedsel in de vorm van insecten) in andere delen van het bedrijventerrein wanneer deze in de buurt van watergangen liggen. De werking van de maatregelen voor de soorten zal gemonitord worden. Door het nemen van mitigerende maatregelen, de inrichting en het beheer van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de heikkikker en de poelkikker niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Platte schijfhoren

De platte schijfhoren is in alle bemonsterde sloten binnen het plangebied aangetroffen. De verwachting is dat de soort in alle sloten in het plangebied voorkomt. Door het uitvoeren van de werkzaamheden en het dempen van de sloten gaat grofweg de helft van het leefgebied van de platte schijfhoren verloren, en worden exemplaren van de soort verstoord en gedood.

Bij het archeologisch onderzoek zal onder ecologische begeleiding ook enkele vierkante meters sloot worden afgezet met gaas. Na het afzetten zal met een RAVON-schepnet alle eventueel binnen het met gaas afgezette deel aanwezige vegetatie met daarop platte schijfhorens worden verzameld en worden overgeplaatst naar de sloot. Op deze manier kan er, met zo min mogelijk negatieve effecten op de platte schijfhoren, water worden opgezogen. Om het doden van de platte schijfhoren tijdens de overige werkzaamheden zoveel mogelijk te voorkomen zal, door een deskundige, in augustus/september 2018, vegetatie van de te dempen sloten met de daarop aanwezige platte schijfhorens overgebracht worden naar het reeds bestaande slotennetwerk in het compensatiegebied op plaatsen waar de platte schijfhoren zich nog niet gevestigd heeft. Door niet in het vroege voorjaar te werken wordt de kwetsbare voortplantingsperiode van de platte schijfhoren ontzien. In het compensatiegebied is in 2015 reeds een netwerk van sloten aangelegd. De nieuw gegraven sloten vormen inmiddels zeer geschikt habitat voor de platte schijfhoren en deze heeft zich in enkele sloten die direct in contact staan met oude sloten reeds gevestigd. De maximale draagkracht voor de platte schijfhoren in het netwerk van nieuwe sloten is echter nog lang niet bereikt.

Door de aanleg van extra sloten in het compensatiegebied wordt het verlies aan leefgebied in het plangebied ondervangen. De platte schijfhoren heeft de sloten die reeds in dit compensatiegebied zijn aangelegd al gekoloniseerd; dit toont aan dat de gekozen maatregelen werken voor deze soort. Ook kan de platte schijfhoren voor blijven komen in de sloten binnen het plangebied die niet gedempt worden. Ondanks de mitigerende en compenserende maatregelen wordt er leefgebied beschadigd en vernield, en wordt de platte schijfhoren verstoord. Omdat de soort slecht zichtbaar is, kan bovendien niet uitgesloten worden dat er exemplaren gedood zullen worden. Ontheffing is dan ook noodzakelijk.

De nieuw te graven sloten in het noordelijk deel van het compensatiegebied (2e helft april – eind juni 2019) zullen zich snel ontwikkelen. In 2020 zal er reeds flink wat watervegetatie aanwezig zijn die geschikt is voor de platte schijfhoren. In 2020 zal vegetatie met slakjes vanuit het zuidelijk deel van het compensatiegebied (waar extra platte schijfhorens worden heengebracht) overgebracht worden naar het noordelijk deel van het compensatiegebied wat tegen die tijd geschikt zal zijn. Er zal een groter oppervlak aan nieuwe sloten worden aangelegd in het plangebied en compensatiegebied dan dat er verloren gaat in het plangebied. De beheermaatregelen zullen ervoor zorgen dat deze soort ook op de langere termijn voor kan blijven komen in het compensatiegebied. Door het nemen van mitigerende maatregelen, de inrichting en het beheer van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de platte schijfhoren niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis is niet in het plangebied aangetroffen tijdens het vallenonderzoek. De kwaliteit van het habitat voor de waterspitsmuis is als matig beoordeeld vanwege de huidige vegetatiestructuur. Middels eDNA zijn er echter wel sporen van deze soort aangetroffen. Het voorkomen van de waterspitsmuis is bekend op - voor de soort - migreerbare afstand van het plangebied, waardoor niet geheel uitgesloten kan worden dat de soort voorkomt binnen het plangebied (zij het in lage dichtheden). Door het uitvoeren van de werkzaamheden wordt mogelijk leefgebied van de waterspitsmuis beschadigd en vernield en worden er mogelijk exemplaren van de soort gedood.

In de planning wordt rekening gehouden met de kwetsbare voortplantingsperiode van de waterspitsmuis (tussen medio april en medio september). De te dempen sloten in het plangebied zullen gecompartmenteerd worden gedempt en leeggevoerd van november tot februari. Buiten deze periode blijven waterspitsmuizen mobiel en kunnen slachtoffers grotendeels voorkomen worden door rustig één kant op te werken bij maaien en werkzaamheden aan de sloot en oevers. Ondanks de mitigerende en compenserende maatregelen wordt er leefgebied beschadigd en vernield, en kunnen mogelijk exemplaren van de waterspitsmuis gedood worden. Ontheffing is dan ook noodzakelijk.

Het compensatiegebied vormt een geschikt leefgebied voor de waterspitsmuis. Door de aanwezigheid van meer (ruige) brede oeverzones gaat het leefgebied van de waterspitsmuis uiteindelijk zelfs in kwaliteit vooruit. Op de korte termijn zal er door de werkzaamheden echter een kleine dip in de populatie van de soort voorkomen. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de waterspitsmuis niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Beheer en monitoring

Het beheer van het plangebied en het compensatiegebied zal erop toegespitst zijn dat soorten hier duurzaam voor kunnen blijven komen. Het aangepaste beheerplan zal een maand na oplevering van het compensatiegebied opgeleverd worden aan de Regionale Uitvoeringsdienst. Ook zal er een verlichtingsplan worden opgesteld in overleg met een vleermuisdeskundige, zodat de vleermuizen zo min mogelijk negatieve effecten ondervinden van de werkzaamheden.

Alle maatregelen zullen gemonitord worden op werkzaamheid. Het beheerplan zal daarom ook voorzien worden van een monitoringsplan. De onderzoeksresultaten zullen jaarlijks na afronding van het onderzoek, dus in de winter, aan Gedeputeerde Staten worden toegezonden. Indien blijkt dat de genomen maatregelen niet (voldoende) werken, kunnen Gedeputeerde Staten besluiten extra maatregelen op te leggen.

Belang van de aanvraag

U heeft ten aanzien van de vleermuizen, heikikker, poelkikker en de platte schijfhoren ontheffing aangevraagd op grond van het belang "Volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten". U heeft ten aanzien van de waterspitsmuis ontheffing aangevraagd op grond van het belang "Ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied." U stelt hierover het volgende:

"Gedurende 15 jaar is de gemeente aan de slag om het bedrijvenpark Het Klooster te ontwikkelen. Dit bedrijvenpark is regionaal van belang. Ook deelgebied 4 behoort tot het bedrijvenpark, maar kent een latere ontwikkeling dan de rest van het bedrijvenpark. Vanuit de provincie is destijds namelijk de wens geuit om te

onderzoeken of een haven kan worden gerealiseerd als ontwikkeling van de Port of Utrecht. Nu gezamenlijk is besloten dat het nut en noodzaak van een haven niet kan worden aangetoond is dit gebied weer in beeld als bedrijvenpark met een regionale functie en dus een bijdrage levert aan de regionale economische ontwikkeling en werkgelegenheid. Dit is bevestigd in de herijking van de PRS in 2016 waarin deelgebied 4 als uitbreiding van bedrijvenpark Het Klooster (10 ha netto) is bestempeld. Het aantal vrije kavels op het reeds gerealiseerde deel van Het Klooster is nog zeer beperkt. Het overgrote deel is of al bebouwd, aangekocht of gereserveerd. Van de vier nog te ontwikkelen kavels in deelgebied 4 zijn er al 3 vergeven. Naar verwachting zal het bestemmingsplan deelgebied 4 in de eerst helft van 2019 door de raad goedgekeurd worden.

In de Provinciaal Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) uit 2013 en de herijking daarvan uit 2016 is over deelgebied 4 het volgende opgenomen:

- Provinciale structuurvisie 2013: de uitbreiding aan de noordkant van bedrijventerrein Het Klooster (plangebied) met 10 hectare netto is opgenomen. Deze uitbreiding is uitsluitend bedoeld als 'Blue Port' voor watergebonden bedrijfsvestigingen.*
- Herijking Provinciale structuurvisie 2016: na uitgebreid onderzoek in de afgelopen jaren is gebleken dat er onvoldoende zicht is op een rendabele havenontwikkeling met containeropslag op bedrijventerrein 't Klooster. De locatie blijft echter beschikbaar voor bedrijventerreinontwikkeling."*

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat het belang "“Volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten” voldoende onderbouwd is om de negatieve effecten van de werkzaamheden op de vleermuizen, heikikker, poelkikker en de platte schijfhoren te rechtvaardigen. Daarnaast is het belang "Ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied" voldoende onderbouwd om de negatieve effecten van de werkzaamheden op de waterspitsmuis te rechtvaardigen.

Alternatievenafweging

De werkzaamheden zijn locatie-gebonden en kunnen niet elders worden uitgevoerd. Immers zou het realiseren van een (klein) losstaand bedrijventerrein niet leiden tot een uitbreiding van Het Klooster, en bovendien is het voor wat betreft bereikbaarheid en ruimtelijke ordening aan te bevelen om bedrijventerreinen te clusteren. Een realisatie elders zou vergelijkbare negatieve effecten op beschermde soorten kunnen hebben.

In de planning wordt optimaal rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de aangetroffen soorten. Zo wordt voorkomen dat voortplanting verstoord wordt, en zoveel mogelijk voorkomen dat er exemplaren van de soorten worden gedood en/of hun eieren vernield. De gekozen planning is dan ook ecologisch de meest gunstige, waarvoor geen bevredigender alternatieven bestaan.

Met de additionele maatregelen in het compensatiegebied en in het plangebied zelf is gekozen voor ecologisch de meest gunstige inrichting. De maatregelen die reeds voor deelgebieden 1, 2 en 3 genomen zijn in het compensatiegebied hebben bewezen te werken voor de soorten – de poelkikker was daar, voorafgaand aan de maatregelen, zelfs nog niet waargenomen. Door de kwaliteitsimpuls toe te passen zal het gebied nog geschikter worden en de draagkracht vergroot. Ook de inrichting in het plangebied zelf (verbinden van bomenrijen, behoud van water, vleermuisvriendelijke verlichting) is zoveel mogelijk toegespitst op de beschermde soorten, waardoor ook hiervoor geen bevredigend, gunstiger alternatief voor handen is.

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven mogelijk die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

VI. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.8 en artikel 3.10, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website www.officielebekendmakingen.nl

IX. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.provincie-utrecht.nl.

X. Verzending

Dit besluit wordt verzonden aan de aanvrager van de ontheffing. Een afschrift van deze ontheffing wordt verzonden aan:

- RUD Utrecht, Postbus 85242, 3508 AE Utrecht.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen

Mevr. mf. S.L. Munsel
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Leefomgeving

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van de heer W.G. Hoogenkamp op 3 juli 2018, namens Gemeente Nieuwegein, en de aanvullingen hierop van 9 augustus 2018 en 30 augustus 2018, gelet op artikel 3.8, mede gelezen in samenhang met artikel 3.10, van de Wet natuurbescherming,

Verlenen Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht hierbij aan:

Naam: Gemeente Nieuwegein

Adres: Postbus 1

Postcode en woonplaats: 3430 AA Nieuwegein

Ontheffing 81D7BE2C voor het tijdvak tussen de verzenddatum van dit besluit en 1 augustus 2028

van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren, en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de bosvleermuis (*Nyctalus leisleri*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), heikikker (*Rana arvalis*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*), poelkikker (*Pelophylax lessonae*), rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), en watervleermuis (*Myotis daubentoni*);

van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste lid, voor zover dit betreft het opzettelijk vangen van de platte schijfhoren en de poelkikker en het opzettelijk doden van de heikikker, platte schijfhoren en de poelkikker.

van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a en b, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden en vangen, en het opzettelijk beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de waterspitsmuis (*Neomys fodiens*);

van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.34, eerste lid, voor zover dit betreft het uitzetten van de platte schijfhoren, poelkikker en de waterspitsmuis, alsmede het uitzetten van eieren van de platte schijfhoren.

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft deelgebied 4 en een deel van 5 van bedrijventerrein Het Klooster, zoals weergegeven op de kaarten in bijlage 2 bij dit besluit.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend. Indien blijkt dat er negatieve effecten zullen optreden voor een soort die nog niet in de ontheffing is opgenomen, dient hiervoor aanvullend ontheffing aangevraagd te worden.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via servicebureau@provincie-utrecht.nl indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, minstens een week voorafgaand aan de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen, het bijgevoegde meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig in te vullen en naar de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht te sturen. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in voorschrift 13 bijgevoegd te zijn.

Specifieke voorschriften

7. U dient de maatregelen uit te voeren zoals omschreven op pagina's 30 tot en met 39 van het rapport "Onderbouwing aanvraag ontheffing natuurbeschermingswet onderdeel soortbescherming" van 19 juni 2018, en, voor zover in afwijking hierop, zoals omschreven in de aanvullingen van 9 augustus 2018 en 30 augustus 2018 (tezamen bijlage 3 bij dit besluit).
8. Het uitgewerkte verlichtingsplan dient uiterlijk in december 2018 aangeleverd te worden aan de provincie Utrecht (servicebureau@provincie-utrecht.nl) en de Regionale Uitvoeringsdienst. Dit verlichtingsplan zal toegevoegd worden aan de stukken behorend bij de aanvraag van de ontheffing.
9. Het aangepaste beheerplan dient uiterlijk in maart 2019 aangeleverd te worden aan de provincie Utrecht (servicebureau@provincie-utrecht.nl) en de Regionale Uitvoeringsdienst.
10. Het beheer van het compensatiegebied dient toegespitst te zijn op een duurzame instandhouding van de soorten.
11. Het monitoringsplan met onderzoeksresultaten dienen jaarlijks na afronding van het onderzoek (in de winter) toegezonden worden aan de provincie Utrecht (servicebureau@provincie-utrecht.nl) en de Regionale Uitvoeringsdienst. Indien blijkt dat de getroffen maatregelen niet (voldoende) werken kan de provincie Utrecht besluiten om aanvullende maatregelen te treffen.
12. Tijdens de werkzaamheden dient een logboek te worden bijgehouden. In het logboek dienen gemaakte ecologische keuzes vastgelegd te worden zoals goedkeuring/vrijgeven door een ecooloog, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol en gekozen mitigerende maatregelen en de locatie daarvan. Het logboek dient bijgevoegd te worden bij de melding gereedkomen werkzaamheden.
13. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient (aanvullend) de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied, inclusief kaart;
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Wie is de begeleidende ecooloog (inclusief contactgegevens);
 - e. Welke activiteiten zijn/worden door de ecooloog begeleid;
 - f. Hoe er wordt/is omgegaan met onverwachte (beschermde) soorten binnen het plangebied.
14. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
15. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via servicebureau@provincie-utrecht.nl.

Bijlage 2: kaarten plangebied

Figuur 2: plangebied te realiseren bedrijventerrein binnen deelgebied 4.

Figuur 1 Deelgebied 5 waarbij het grijze vlak een verkochte kavel is waarvan de werkzaamheden niet in de aanvraag zijn opgenomen

5 Te nemen maatregelen

Om de nadelige effecten van de beoogde ingrepen te mitigeren en daarmee de gunstige staat van instandhouding op de lange termijn te waarborgen worden voor de strikt beschermde poelkikker, platte schijfhoren, waterspitsmuis en vleermuizen worden maatregelen getroffen. Hierbij is gekozen om enkele aanvullende maatregelen te treffen, die voor de ontheffingsaanvraag niet strikt noodzakelijk zijn, maar die de natuurwaarden van het compensatiegebied en het bedrijventerrein Het Klooster in zijn geheel verbeteren. Van een aantal maatregelen profiteren meerdere soorten tegelijk.

5.1 Maatregelen ter compensatie

5.1.1 Vleermuistoren met steenuilenkast

Hoewel er geen zomer- of winterverblijfplaatsen voor vleermuizen verloren gaan en de steenuil niet is aangetroffen is er voor gekozen als overcompensatie een vleermuistoren aan te leggen met bovenin een steenuilenkast. De vleermuistoren wordt grofweg 1,20 meter bij 1,20 meter breed en 4 meter hoog. In de kelder wordt een potentiële winterverblijfplaats gerealiseerd, de spouw van de toren functioneert als zomerverblijfplaats en kraamverblijfplaats. Bovenin komt een steenuilenkast (zie figuur 13 ter illustratie). De locatie van de vleermuistoren zal in overleg met de Gemeente (landschappelijke inpassing) en gebruikmakend van de expertise van de Zoogdiervereniging en SOVON (meest gunstige locatie voor vleermuizen en steenuil) gekozen worden. Uit het onderzoek naar de geschiktheid voor de steenuil kwam naar voren dat er geen geschikte broedplaatsen waren in het compensatiegebied. De steenuil kwam vroeger wel voor bij Van Wijk. Mogelijk kan de steenuil gefaciliteerd worden door het aanbieden van broedgelegenheid. Een vergelijkbare toren die eerder is aangelegd bij Winterswijk is in het tweede jaar na aanleg reeds in gebruik genomen door de steenuil.

Figuur 13: voorbeeld van een vleermuistoren gebouwd door MIECON ter illustratie

5.1.2 Verbinden bomenrijen in compensatiegebied

De bomenrijen in het compensatiegebied en de rest van het bedrijventerrein sluiten nu niet altijd goed op elkaar aan. De boomkronen dienen zoveel mogelijk aaneengesloten te staan, met een maximale overbrugging van 10 meter. Vleermuizen kunnen ze daarom moeilijk gebruiken als vliegroute. Er zullen extra bomen geplant worden tussen de reeds aangeplante bomenrijen zodat deze verbonden worden en daarmee worden de vliegroutes voor vleermuizen verbeterd. Hierbij zal ook de oost-west verbinding langs de

Schalkwijkse wetering goed verbonden worden met andere bomenrijen zodat deze wetering verbeterd als vliegroute voor vleermuizen.

5.1.3 Aanleg waterberging en sloten in het plangebied en compensatiegebied

Een groot deel van de beschermde soorten die zijn aangetroffen in het plangebied zijn geheel of grotendeels afhankelijk van de sloten waarvan een deel verloren gaat (ongeveer 1400 meter slootlengte met een oppervlak van ongeveer 2900 m²). Als compensatie is er daarom voor gekozen:

- Om in het compensatiegebied 1083 meter aan nieuwe sloten (oppervlak 2163 m²) van hoge kwaliteit te graven. Het type sloot dat zal worden aangelegd is hetzelfde als de eerder in het compensatiegebied aangelegde sloten. Dat wil zegge relatief ondiep met een zeer flauw oplopende oever aan de ene zijde en een iets steilere oever aan de andere zijde. Zo blijven de sloten watervoerend en kan zich een goede moeras- en oevervegetatie ontwikkelen. Op de kruisingen van enkele sloten worden diepere kommen gegraven die kunnen dienen als overwinteringsplaats voor de eveneens in het gebied aanwezige grote modderkruiper. Enkele sloten zullen iets breder worden aangelegd, wat gunstig is voor vleermuizen. Zie figuur 14 voor het type sloot.
- Om in het plangebied enkele nieuwe sloten te graven en anderen te verbreden en te vergraven tot grotere wateroppervlaktes (realisatie 3034 m² extra wateroppervlak met een oeverlengte van 459 meter). Zie figuur 4 (lichtblauwe delen)

In totaal wordt er binnen het compensatiegebied en plangebied een groter oppervlak aan water (>5000 m²) en een grotere lengte aan oevers (>1500 meter) aangelegd/gecompenseerd dan dat er verloren gaat in het plangebied (2900 m² en 1400 meter aan oevers). De maatregel van het aanleggen van sloten heeft zich reeds eerder bewezen in het compensatiegebied. Door de voedselrijke kleibodem ontwikkelt de vegetatie zich razendsnel in de sloten. De in het najaar van 2015 aangelegde sloten waren na een jaar reeds flink begroeid en daarmee al geschikt voor de doelsoorten (zie figuur 14). Het extra oppervlak aan sloten in het compensatiegebied zal daarnaast ook gunstig zijn voor de grote modderkruiper en heikikkers waarvoor het compensatiegebied eerder is aangelegd.

Zie de los bij de aanvraag aangeleverde kaart (PDF) voor de locaties van de nieuwe sloten en waterpartijen.

Figuur 14: sloten in het compensatiegebied 1 jaar na aanleg. De vegetatie ontwikkelt zich razendsnel waardoor in korte tijd geschikt habitat ontstaat voor poelkikker, platte schijfhoren en waterspitsmuis.

5.1.4 Vergroening bedrijventerrein het Klooster

Met de realisatie van het bedrijventerrein in het plangebied verdwijnt geschikt foerageergebied van vleermuizen. Om de aangetroffen vleermuissoorten (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, bosvleermuis, watervleermuis en meervleermuis) in Het Klooster te ondersteunen wordt meer dan 30000 m² aan bloemrijke kruidenmengsels ingezaaid. De zones staan ingetekend op de *los bij deze aanvraag als PDF aangeleverde kaart* (voor behouden detailniveau). Het gaat om de volgende zones:

- langs de Schalkwijkse wetering (paars op kaart)
- langs het kanaal in overleg met RWS (paars gearceerd op kaart)
- langs de oostkant van deelgebied 4 (groene strook op kaart)
- langs enkele hoofdwegen op het bedrijventerrein (donkergroen op kaart).

In het compensatiegebied zijn al bloemrijke zones aanwezig. Met de extra bloemrijke zones worden insecten aangetrokken en daarmee voedsel voor de vleermuizen. Bij de aanleg wordt rekening gehouden met windluwte, beschutting zorgt ervoor dat de insecten lang blijven vliegen, ten gunste van de jagende vleermuizen

5.1.5 Verlichting bedrijventerrein het Klooster aanpassen voor vleermuizen

De basisprincipes bij het voorkomen van lichthinder voor vleermuizen zijn als volgt:

- Donker waar kan is basis uitgangspunt;
- Het met de verlichting te realiseren doel scherp vaststellen;
- Aantal lichtpunten en lichtsterkte minimaal houden;
- Lampen niet verkeerd plaatsen of richten t.o.v. vleermuishabitat;
- Licht richten waar het voor mensen nodig is;
- Verstrooiing voorkomen & licht afschermen;
- Verlichtingsregiem aanpassen in nacht en seizoen
- Reactieve verlichting: alleen aan als nodig;
- Samenhang van reflectie en luminantie slim gebruiken;
- Vleermuisvriendelijke kleur gebruiken.

Deze basisprincipes worden verder uitgewerkt in een beeldkwaliteitsplan voor het gehele bedrijventerrein Het Klooster, dus ook voor de delen buiten het huidige plangebied. Deze wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het bevoegd gezag. Tot deze goedkeuring is verkregen, zal er geen aanvullende verlichting worden geplaatst in het plangebied of direct nabij het plangebied, voor zover het gaat om gemeentelijke gronden.

5.2 Maatregelen tijdens werkzaamheden

5.2.1 Begeleiding ten aanzien van poelkikkers

Archeologisch onderzoek

Het archeologisch onderzoek zal plaats vinden onder ecologische begeleiding (amfibieën expert) plaatsvinden. Deze ecooloog checkt of er poelkikkers aanwezig zijn op de plaatsen waar de proefsleuven gegraven worden. Er zal gewerkt worden in de werkbare periode voor poelkikker op land (augustus 2018 tot half oktober 2018). Wanneer klimatologische omstandigheden het toestaan (voldoende warm zodat de poelkikkers nog actief zijn) kan er iets langer dan half oktober doorgewerkt worden. Wanneer het archeologisch onderzoek meer tijd nodig lijkt te hebben zal de locatie van de archeologie afgezet worden met een amfibieënscherm voorafgaand aan de overwinteringsperiode. Zo zullen geen poelkikkers op locatie van het archeologisch onderzoek gaan overwinteren en kan er langer doorgewerkt worden (gebied poelkikkervrij). Bij het archeologisch onderzoek zal onder ecologische begeleiding ook enkele vierkante meters sloot worden afgezet met gaas. Na het afzetten zullen met een RAVON-schepnet alle eventueel binnen het met gaas afgezette deel aanwezige poelkikkers en eventueel aanwezige larven gevangen en overgeplaatst worden naar de sloot. Op deze manier kan er zonder effecten op de poelkikker water worden opgezogen.

Ontwikkelen percelen tot bedrijventerrein

Bij de geplande activiteiten zal grofweg de helft van het essentiële leefgebied (de sloten en oevers) van de poelkikker verloren gaan en daarnaast landhabitat in de vorm van de weilanden. De helft van het essentiële leefgebied (de sloten en oevers) zal echter behouden blijven. Daarom is het voorafgaand aan de werkzaamheden afvangen van alle poelkikkers uit het gebied niet wenselijk. Er dient ervoor gezorgd te worden dat een deel van de poelkikkers wordt overgebracht naar het compensatiegebied en het andere deel van de poelkikkers zich in de te behouden sloten vestigt. Om de effecten van de werkzaamheden op de poelkikker te minimaliseren en de lokale instandhouding van de poelkikker te waarborgen is de onderstaande strategie uitgedacht. Hierbij is rekening gehouden met de werkbare perioden voor de poelkikker uit het kennisdocument poelkikker (BIJ12, 2017) (zie tabel 5) en de huidige Ausgangssituatie in het plangebied en in het compensatiegebied.

- 1) In het compensatiegebied is in 2015 reeds een netwerk van sloten aangelegd. De poelkikker is in 2017 aangetroffen in het compensatiegebied (nota bene: de soort was voorafgaand niet vastgesteld hier). De nieuw gegraven sloten vormen inmiddels optimaal habitat voor de soort maar de maximale draagkracht voor de poelkikker is nog lang niet bereikt. In augustus/september (na de voortplanting) zullen poelkikkers gevangen worden langs de te dempen watergangen in het plangebied (en tijdens de ecologische begeleiding van de archeologische werkzaamheden). In deze periode zitten de poelkikkers in of langs de watergangen en zijn met een schepnet relatief eenvoudig te vangen. De poelkikkers zullen worden weggevangen en overbracht worden naar de reeds goed ontwikkelde sloten in het compensatiegebied. Hiervoor wordt ontheffing aangevraagd op artikel 3.5 en 3.6 uit de wet natuurbescherming.
- 2) In de periode november 2018 tot februari 2019, wanneer de poelkikkers op land in overwintering zitten zal het dempen van de sloten plaatsvinden in het plangebied (dit is binnen de werkbare periode voor sloten/slootoevers vanuit kennisdocument

- poelkikker (BIJ12, 2017). De poelkikkers bevinden zich dan niet in het water en ondervinden daardoor geen (of minimale) schade.
- 3) Vlak voordat de poelkikkers ontwaken uit de winterslaap wordt de vegetatie op de later op te hogen percelen zeer kort gemaaid (maart 2019). De poelkikkers zitten dan nog ondergrond in overwintering en ondervinden hiervan geen hinder. Wanneer de poelkikkers ontwaken zullen ze richting het water trekken voor voortplanting. Door de vegetatie kort te maaien zullen de percelen ongeschikt zijn als foerageergebied en is het de verwachting dat de poelkikkers hier geen gebruik meer van maken.
 - 4) Tijdens de voortplanting van de poelkikker (15 april – eind mei 2019) zal onder begeleiding van een ecooloog van RAVON de grasmatten op de percelen verwijderd worden. De ecooloog loopt voor de machines uit om eventueel aanwezige poelkikkers te vangen. Op deze manier worden de percelen compleet ongeschikt en onaantrekkelijk voor de poelkikkers die zich in en op de oevers van de te behouden sloten zullen bevinden.
 - 5) Tot aan het ophogen en bebouwen van de percelen zullen deze ongeschikt gehouden worden door eventueel opkomende vegetatie te verwijderen. Dit zorgt ervoor dat poelkikkers niet verleid worden terug te keren op de percelen.
 - 6) Poelkikkers zijn in staat nieuwe watergangen in de nabijheid van bestaande populaties snel te koloniseren. Wanneer leefgebied geschikt is kunnen amfibieën binnen korte tijd grote populaties ontwikkelen door hun snelle voortplanting (door het grote aantal eitjes). De poelkikkers hebben de in 2015 nieuw gegraven sloten binnen anderhalf jaar gekoloniseerd. De verwachting is dat de poelkikkers de nog nieuw te graven sloten in het noordelijk deel van het compensatiegebied spoedig op eigen kracht zullen koloniseren. Deze sloten zullen in de werkbare periode voor de poelkikker op land (half april- eind juni 2019) gegraven worden. Ervaring leert dat de water- en oevervegetatie zich door de voedselrijke klei razendsnel ontwikkelt zodat er binnen een jaar na graven een geschikt habitat aanwezig zal zijn (dus in 2020). Wanneer het habitat geschikt is zal de poelkikker zich naar verwachting vanuit het compensatiegebied (wanneer daar de maximale draagkracht bereikt is) verspreiden naar de nieuw gegraven sloten.

Tabel 5: werkbare perioden poelkikker (kennisdocument poelkikker, BIJ12, 2017)

	jan	feb	mar	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Werkzaamheden sloten/oever												
Werkzaamheden land												

* afhankelijk van klimatologische omstandigheden kunnen de hierboven aangegeven periodes eerder of later beginnen.

5.2.2 Begeleiding ten aanzien van platte schijfhoren

Archeologisch onderzoek

Bij het archeologisch onderzoek zal onder ecologische begeleiding ook enkele vierkante meters sloot worden afgezet met gaas. Na het afzetten zal met een RAVON-schepnet alle eventueel binnen het met gaas afgezette deel aanwezige vegetatie met daarop platte schijfhorens worden verzameld en worden overgeplaatst naar de sloot. Op deze manier kan er zonder effecten op de platte schijfhoren water worden opgezogen.

Ontwikkelen percelen tot bedrijventerrein

De platte schijfhoren komt voor in alle sloten in het plangebied. Het is niet mogelijk alle platte schijfhorens te vangen en over te plaatsen. Om de effecten van de werkzaamheden te mitigeren wordt de volgende aanpak voorgesteld:

- 1) In het compensatiegebied is in 2015 reeds een netwerk van sloten aangelegd. De nieuw gegraven sloten vormen inmiddels zeer geschikt habitat voor de platte schijfhoren en deze heeft zich in enkele sloten die direct in contact staan met oude sloten reeds gevestigd. De maximale draagkracht voor de platte schijfhoren in het netwerk van nieuwe sloten is echter nog lang niet bereikt. In augustus/september 2018 zal vegetatie, met daarop platte schijfhorens worden verzameld in het plangebied en worden overgebracht in het reeds bestaande slotennetwerk in het compensatiegebied op plaatsen waar de platte schijfhoren zich nog niet gevestigd heeft. Op deze manier zal de populatie een boost krijgen. Hiervoor wordt ontheffing aangevraagd op artikel 3.5 en 3.6 van de wet natuurbescherming.
- 2) De nieuw te graven sloten in het noordelijk deel van het compensatiegebied (2^e helft april – eind juni 2019) zullen zich snel ontwikkelen leert de ervaring. In 2020 zal er reeds flink wat watervegetatie aanwezig zijn waarmee de reeds geschikt zullen zijn. Om de platte schijfhoren te helpen zal in 2020 vegetatie met slakjes vanuit het zuidelijk deel van het compensatiegebied (waar extra platte schijfhorens worden heengebracht) overgebracht worden naar het noordelijk deel van het compensatiegebied wat tegen die tijd geschikt zal zijn. Hiervoor wordt ontheffing aangevraagd op artikel 3.5 en 3.6 van de wet natuurbescherming.

5.2.3 Begeleiding ten aanzien van waterspitsmuis

De waterspitsmuis is niet gevangen tijdens het onderzoek met inloopvallen maar de positieve eDNA grondmonsters wijzen erop dat de soort mogelijk wel aanwezig is in lage dichtheden. Tijdens de werkzaamheden is het belangrijk om rekening te houden met het voortplantingsseizoen van de waterspitsmuis, deze loopt grofweg van medio april tot medio september (zie tabel 6). Buiten deze periode blijven waterspitsmuizen mobiel en kunnen slachtoffers voorkomen door rustig één kant op te werken bij maaien en werkzaamheden aan de sloot en oevers.

Tabel 6: werkbare perioden poelkikker

	jan	feb	mar	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Werkzaamheden sloten/oevers												

5.2.4 Zorgplicht vissen bij dempen sloten

De sloten zullen onder ecologische begeleiding gedempt worden. De sloten zullen worden gecompartmenteerd in stukken van circa 100 meter waarna de waterstand verlaagd wordt. Vervolgens worden ze elektrisch afgevisd. Het dempen zal in één richting plaats

vinden waarbij op het eind de eventueel aanwezige vissen verzameld kunnen worden en worden overgezet. De vissen zullen worden overgezet naar de sloten die behouden blijven. Voor de werkzaamheden worden ecologische werkprotocollen opgesteld en gehanteerd.

5.2.5 Aanleg nieuwe sloten compensatiegebied - heikikker en poelkikker

Ter compensatie zullen er nieuwe sloten worden gegraven in het compensatiegebied (zie 5.1.3). In het compensatiegebied komen de beschermde poelkikker en heikikker voor. Er wordt rekening gehouden met de werkbare perioden voor deze soorten:

- Voor heikikker is de werkbare periode op land jaarrond (omdat er geen optimale periode is waarbij heikikkers geheel niet op land te verwachten zijn).
- Voor poelkikker is de werkbare periode op land tussen half april en half september (zie tabel 6).

De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd onder ecologische begeleiding waarbij voor het graven gekeken wordt of er heikikkers of poelkikkers aanwezig zijn. De aanleg van nieuwe sloten is ten gunste van de poelkikkers en heikikkers, het leefgebied wordt hiermee juist versterkt. Desalniettemin zal ook voor het eventueel verstoren van heikikkers en poelkikkers bij het graven van de sloten in het compensatiegebied ontheffing worden aangevraagd.

5.3 Planning verschillende activiteiten

Hieronder wordt het tijdspad geschetst voor de uitvoer van de verschillende activiteiten (zie tabel 7). Daarbij is rekening gehouden met de werkbare en niet-werkbare perioden voor de verschillende aanwezige beschermde soorten en met voldoende tijd voor het gereedkomen van de compensatie voorafgaand aan het vernietigen van het leefgebied. Enkele mitigerende maatregelen zijn (met goedkeuring van de provincie) reeds eerder uitgevoerd om zo spoedig mogelijk een positief effect te realiseren.

Voorafgaand aan de ontheffingsaanvraag zijn reeds enkele mitigerende maatregelen uitgevoerd om de uitgangssituatie te verbeteren:

- April 2018: vergroening bedrijventerrein: zijn de groenstroken langs enkele hoofdwegen op het bedrijventerrein reeds ingezaaid met een bloem/kruidenrijk mengsel

Tabel 7: planning werkzaamheden na verlening ontheffing

	2018					2019										
	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mar	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	
Verlening ontheffing*																
Archeologisch onderzoek																
Compensatie/mitigatie																
Bomen planten																
Aanpassen verlichtingsregime																
Bouw vleermuistoren																
Graven sloten compensatie																
Inzaaien rest bermen**																
Activiteiten plangebied																
Dempen sloten																
Vergraven sloten /waterberging																
Maaien vegetatie landhabitat***																
Openscheuren grasmata***																
Aanbrengen zandbaan																
Vergraven/ophogen percelen																

* verlenging ontheffing (uitgaande van de termijn van 12 weken)

** in april 2018 zijn groenstroken langs enkele doorlopende wegen op het bedrijventerrein reeds ingezaaid, in maart april 2019 zal nog eens meer dan 30.000 m² worden ingezaaid.

*** voor de poelkikker zal het landhabitat net voordat ze uit winterrust komen (eind maart) ongeschikt gemaakt worden door de vegetatie kort te maaien. De poelkikkers zullen dan naar de overgebleven sloten trekken. Tijdens de voortplantingsperiode van de poelkikker (zitten dan in het water), half april-mei, zal de grasmata onder ecologische begeleiding gescheurd worden waarmee het landhabitat totaal ongeschikt gemaakt wordt. De poelkikkers blijven dan in het water en de oevers van de sloten die behouden blijven en zullen niet terug het bouwterrein opgaan aangezien dat totaal ongeschikt is.

5.4 Nazorgmaatregelen

5.4.1 Eisen aan bouwkavels

De te gebruiken verlichting moet voldoen aan de eisen zoals beschreven in het beeldkwaliteitsplan, dit ter borging van de aanwezige waarden voor vleermuizen.

5.4.2 Monitoringsplan

Om te controleren of de te nemen maatregelen hun gewenste effect hebben zullen de zowel de soorten (poelkikker, platte schijfhoren en vleermuizen) als het habitat en beheer daarvan worden gemonitord. Dat is nu in het compensatie gebied al reeds het geval voor de eerder aangelegde compensatie en soorten (grote modderkruiper, heikikker, bittervoorn, kleine modderkruiper en platte schijfhoren. De vleermuizen, poelkikker en het aanvullende habitat zal aan deze monitoring worden toegevoegd. Voor vleermuizen betreft het controle op het behoud van de waarden voor vleermuizen. Dit onderzoek naar het gebruik van vliegroutes en foerageergebied dient uitgevoerd te worden conform het meest recente Vleermuisprotocol.

5.4.3 Beheerplan extra compensatie / vergroening

Er is reeds een beheerplan voor het compensatiegebied opgesteld. Dit zal moeten worden uitgebreid met de nieuw aan te leggen onderdelen. Daarnaast zal er het beheer van de bloemrijke stroken (vergroening) binnen het bedrijventerrein beschreven moeten worden.

Stichting RAVON
Natuurplaza (gebouw Mercator III)
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen

Het Klooster, gem. Nieuwegein

27 juni 2018 is een ontheffingsaanvraag voor de wet natuurbescherming (formulierkenmerknr. 5774342) door de gemeente Nieuwegein ([REDACTED] [REDACTED]) voor het Klooster, deelgebied IV. Naar aanleiding van deze ontheffingsaanvraag zijn enkele aanvullende vragen gesteld aan de initiatiefnemers en wordt aanvullend op genoemde aanvraag, een aanvullende ontheffing aangevraagd door de verboden op het doden en uitzetten van de poelkikker, waterspitsmuis, platte schijfhoren en heikikker.

1. In het compensatie gebied worden nieuwe watergangen gegraven, en diepere kommen gerealiseerd in bestaande wateren. Tasten deze werkzaamheden het leefgebied van de grote modderkruiper aan? Dan adviseer ik u aanvullend ontheffing aan te vragen voor het vernielen van leefgebied en het doden van de grote modderkruiper. Indien het vangen en verplaatsen noodzakelijk is om zorgvuldig te handelen bij deze werkzaamheden, adviseer ik u tevens ontheffing aan te vragen van het verbod op het uitzetten van grote modderkruipers.

Antwoord: De nieuw te graven watergangen worden aangetakt op een bestaande watergang, maar er wordt eerst een dammetje gebruikt, zodat niet gewerkt wordt in sloten met grote modderkruipers. Het dammetje wordt pas op het laatste moment weggeschoven, er wordt dus niet in al bestaand leefgebied gewerkt. Op het punt van aantakking, net voor de bestaande watergang, kan lokale verdieping van de bodem plaatsvinden. Daarbij wordt het bestaande leefgebied niet aangetast. De diepere kommen zijn nuttig voor overleving in tijden van extreme droogte.

2. Het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden op 5 en 25 september. In aanvulling daarop zijn er met een batlogger gedurende een langere periode opnames gemaakt. Het Vleermuisprotocol (2017) schrijft echter voor dat er ook gedurende het kraamseizoen een veldbezoek plaats dient te vinden om foerageergebieden en vliegroutes in kaart te brengen. Hier is in onderhavig onderzoek niet aan voldaan, en er wordt ook niet gericht onderbouwd waarom er met de uitgevoerde onderzoeken toch een goed beeld verkregen is. Kan dit nog nader onderbouwd worden?

Antwoord: Het Vleermuisprotocol is ingericht op het kunnen uitsluiten van soort-functie combinaties. In het gedane onderzoek is gebleken dat deze functies (vliegrouwe aan alle daarvoor geschikte randen en foerageergebied binnen het gehele gebied) bewezen aanwezig zijn. Het gehele mitigatieplan is erop ingesteld dat deze functies behouden blijven en zelfs versterkt worden in de directe omgeving van het plangebied. Hierdoor levert het onderzoek in de zomer (niet alleen kraam!) weinig relevantie nieuwe informatie op.

3. De werkzaamheid van de mitigerende en compenserende maatregelen voor de vleermuizen zal gemonitord worden. Kunt u nader toelichten waar deze monitoring op toe zal zien? Wordt er eerst nog een nul-meting uitgevoerd? Op welke momenten na afronding van de werkzaamheden bent u voornemens de monitoringsresultaten aan ons toe te zenden?

Dit ziet toe op het behoud van gebruik van de directe omgeving voor de functies vliegroute en foerageergebied. Tevens wordt de vleermuistoren onderhouden en gecontroleerd op gebruik. Deze gegevens kunnen jaarlijks na afronding van het onderzoek, dus in de winter, worden aangeleverd.

4. In het compensatiegebied worden extra sloten gegraven om het verlies aan wateroppervlak, en daarmee leefgebied van verschillende soorten, te compenseren. Is er ook overwogen om een deel van de sloten als (visvrije) 'greppels' te realiseren, om zo een geschikter habitat voor de amfibieën te creëren? Zo ja, waarom is er dan toch voor gekozen om alle sloten op elkaar aan te laten sluiten?

Door de snelle vegetatieontwikkeling en een afgestemd beheer, ontstaat binnen het systeem van nature een gradiënt in connectiviteit ten gunste van soorten die het van geïsoleerd gelegen relatief visvrije habitats moeten hebben, zoals poelkikker, heikikker en grote modderkruiper. Door (periodiek) toch enige mate van connectiviteit te houden, kan de grote modderkruiper het systeem optimaal benutten. Voor heikikker en poelkikker vindt daarbij geen afbreuk plaats van de (lokale) geschiktheid van het habitat.

5. De uiteindelijke verlichting van het deelgebied kan grote effecten hebben op de functie van het gebied voor de vleermuizen. Hier zijn randvoorwaarden voor opgesteld. U stelt dat het uiteindelijke verlichtingsplan nog toegezonden zal worden aan het bevoegde gezag. Welke termijn is hiervoor realistisch? Kunnen er meetbare randvoorwaarden opgenomen worden (hoogte lantaarns, lumen etc.)?

Deze vraag wordt nog voorgelegd aan vleermuisverlichtingsexpert [REDACTED] (keert 20 aug terug van vakantie), maar dit zullen lantaarns zijn van vergelijkbare hoogte als nu gebruikt op Het Klooster, maar met aangepaste armatuur (weinig lichtverstrooiing, naar beneden schijnend) en amberkleurige verlichting. Bij de verlichting blijft veiligheid een hoofdeis, maar deze eis zal niet tot minder goede verlichting leiden dan in andere situaties waar vleermuisverlichting succesvol is toegepast en is een duidelijke verbetering ten opzichte van de huidige situatie.

6. Het compensatiegebied zal beheerd worden met het oog op de functies voor de verschillende soorten. In aanvulling op het toesturen van het logboek dat tijdens de werkzaamheden bijgehouden zal moeten worden, zou ik jullie willen verzoeken om dit beheerplan toe te zenden aan de RUD wanneer het gereedkomen van de werkzaamheden gemeld wordt. Is dit haalbaar? Zo niet, op welke termijn zouden jullie het aangepaste/uitgebreide beheerplan toe kunnen zenden?

Voor het bestaande compensatiegebied is er een beheer- en monitoringsplan gemaakt. We stellen voor dat er een aanvulling op gemaakt wordt die een maand na de oplevering aan de RUD wordt verzonden.

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 30 augustus 2018 16:50
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Re: FW: Aanvraag Wnb Het Klooster Nieuwegein
Bijlagen: image001.jpg

Opvolgingsmarkering: Opvolgen
Markeringsstatus: Gemarkeerd

Beste J [REDACTED],

ik ben ook nog achter de 2 andere vragen aangegaan zodat we alles snel beantwoord hebben en de ontheffingsverlening niet vertragen. Hieronder tussen de regels door.

[REDACTED],

Het gaat om de volgende vragen:

- Er wordt nog een geüpdatete versie van het beheerplan aangeleverd. Is die versie inmiddels klaar?

Zoals besproken --> leveren we uiterlijk maar 2019 aan

- Er wordt nog/of is afstemming gezocht met Herman Limpens over het lichtplan voor de vleermuizen. Is dit al gedaan?

Zoals besproken, er is afstemming geweest, Gemeente moet dit nog uitwerken met Zoogdiervereniging --> oplevering dit najaar (misschien voor de veiligheid november of december noemen als tijdspad?)

- Er staat bij een aantal zaken (zoals het inzaaien van bloemrijke bermen) dat hiervoor nog instemming verkregen moet worden van RWS, is dit inmiddels verkregen?

RWS heeft ingestemd met het inzaaien van het bloemrijk mengsel. Op tekening die bij de aanvraag staat oppervlaktes vermeld en die zitten zeer ruim boven de 30.000 m2 gaf de Gemeente aan. Dus de 30.000 m2 wordt (ruim) gerealiseerd.

- Er worden op een aantal plaatsen in het plangebied delen van sloten gedempt, is het mogelijk om hierin duikers aan te brengen zodat er verplaatsing kan plaatsvinden van de aanwezige soorten in de sloten?

Ik heb dit bij de Gemeente gecheckt. Zoals ik telefonisch al had aangegeven worden op deze stukken duikers geplaatst omdat deze ook nodig zijn voor de waterhuishouding. De sloten worden dus verbonden (was niet duidelijk vanaf kaartjes).

[REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] [REDACTED]

Ondersteunend beleidsmedewerker

Team Vergunningverlening Natuur en Landschap

Afdeling Domein Leefomgeving

Provincie Utrecht

Archimedeslaan 6 | Postbus 80300 | 3508 TH Utrecht

Telefoon: 06-52769579

[Redacted]

[Redacted]

Van: [Redacted]

Verzonden: donderdag 30 augustus 2018 14:17

Aan: [Redacted]

Onderwerp: Re: FW: Aanvraag Wnb Het Klooster Nieuwegein

[Redacted],

dat kan ja.

groeten [Redacted]

[Redacted]

Senior Projectleider RAVON

Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland

[Redacted]

[Redacted]

Bezoekadres: Natuurplaza - Toernooiveld 1 (k 1.022) - 6525 ED Nijmegen

Postadres: Postbus 1413 - 6501 BK Nijmegen

Online: www.ravon.nl | [Facebook](#) | [Twitter](#) | [LinkedIn](#)

Elke soort telt! Geef uw waarnemingen door via www.telmee.nl

Op do 30 aug. 2018 om 13:49 schreef [Redacted] [\[Redacted\]@provincie-utrecht.nl](mailto:[Redacted]@provincie-utrecht.nl)>:

Beste [Redacted],

Ik zie dat het bijgevoegde activiteitenplan (onder andere) door jou is geschreven. Kan ik deze inhoudelijke vragen ook aan jou richten om het proces te bespoedigen?

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

Ondersteunend beleidsmedewerker

Team Vergunningverlening Natuur en Landschap

Afdeling Domein Leefomgeving

Provincie Utrecht

Archimedeslaan 6 | Postbus 80300 | 3508 TH Utrecht

[REDACTED]

[REDACTED]@provincie-utrecht.nl

[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

Van: [REDACTED] [REDACTED]

Verzonden: donderdag 30 augustus 2018 13:15

Aan: [REDACTED].nl'

Onderwerp: Aanvraag Wnb Het Klooster Nieuwegein

Geachte mevrouw [REDACTED]

Ik ben momenteel bezig met het schrijven van een besluit op deze aanvraag en ik heb hier nog een paar vragen over. Wie kan ik daarvoor bellen?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] [REDACTED]

Ondersteunend beleidsmedewerker

Team Vergunningverlening Natuur en Landschap

Afdeling Domein Leefomgeving

Provincie Utrecht

Archimedeslaan 6 | Postbus 80300 | 3508 TH Utrecht

[REDACTED]

[REDACTED]@provincie-utrecht.nl

[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

“De informatie verzonden met dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan.

Het is mogelijk dat tijdens het transport van dit bericht fouten zijn ontstaan zodat het bericht onjuist is overgekomen. Hiervoor kunnen wij geen aansprakelijkheid erkennen. Uitsluitend het door de bevoegde persoon dan wel het bevoegde bestuursorgaan ondertekende papieren document is bindend. Wij adviseren u om bij twijfel over de juistheid of volledigheid contact met ons op te nemen”.

“De informatie verzonden met dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan.

Het is mogelijk dat tijdens het transport van dit bericht fouten zijn ontstaan zodat het bericht onjuist is overgekomen. Hiervoor kunnen wij geen aansprakelijkheid erkennen. Uitsluitend het door de bevoegde persoon dan wel het bevoegde bestuursorgaan ondertekende papieren document is bindend. Wij adviseren u om bij twijfel over de juistheid of volledigheid contact met ons op te nemen”.

Meldingsformulier start werkzaamheden ontheffing

Behoort bij beschikking met:

- zaakkenmerk: Z-WNB-RI-REG-2018-1042
- briefnummer: 81D7BE2C
- datum: 5 september 2018
- planlocatie: Het Klooster te Nieuwegein
- ontheffinghouder: Gemeente Nieuwegein
 - Contactpersoon: [REDACTED]
 - Telefoonnummer: [REDACTED]

De ontheffinghouder zorgt ervoor dat dit formulier ten minste twee weken voordat met de werkzaamheden wordt begonnen, ingevuld en ondertekend wordt opgestuurd of gemaild naar onderstaand adres. Indien de ontheffinghouder binnen twee weken wil starten met de werkzaamheden moet deze contact opnemen met de RUD Utrecht.

Gegevens van het werk:

Startdatum werk

Mogelijke einddatum werk

Bijzonderheden:

Plaats en datum

Naam en handtekening

Opsturen naar:

RUD Utrecht
Team Bodem, Water en Natuur
Postbus 85242
3508 AE Utrecht
Email: info@rudutrecht.nl
Telefoonnummer: 030-7023300

Meldingsformulier gereedkomen werkzaamheden ontheffing

Behoort bij beschikking met:

- zaakkenmerk: Z-WNB-RI-REG-2018-1042
- briefnummer: 81D7BE2C
- datum: 5 september 2018
- planlocatie: Het Klooster te Nieuwegein
- ontheffinghouder: Gemeente Nieuwegein
 - Contactpersoon: [REDACTED]
 - Telefoonnummer: [REDACTED]

De ontheffinghouder zorgt ervoor dat dit formulier tenminste één week na gereedkomen van de werkzaamheden ingevuld en ondertekend wordt opgestuurd of gemaild naar onderstaand adres.

Gegevens van het werk:

Einddatum werk _____

Bijzonderheden:

Plaats en datum

Naam en handtekening

Opsturen naar:

RUD Utrecht
Team Bodem, Water en Natuur
Postbus 85242
3508 AE Utrecht
Email: info@rudutrecht.nl
Telefoonnummer: 030-7023300